

hoopde, dat dit ook in „De Standaard” zou worden opgenomen (opnieuw vrolijkheid).

„La droevig...”

Stemmen: „Ja! Ja!”

... dat De Fernhout deze dagen de Chr. pers dank heeft betuigd.

Een stem: „Ikabod!”

Ja, Ikabod. De eer is weg — van de duisterlingen, die de linksche pers hebben gebruikt voor hun leugens. Verder:

Wij moeten als anti-Synodale menschen niet te veel in den martelaarshoek gaan staan, dit is verkeerd. Wij moeten er Johannes 16:1—4 eens op naslaan.

Nog even wachten. Eerst het rapport grondig bespreken; niet het rapport in het „kamertje” der synode (daarover bestaat toch geen controle) maar het o.m. in „De Standaard” gepubliceerde.

En dan:

Er is gesproken van dwalende broeders, wat dit is, weet spr. niet (gelach), maar niemand van de Synode zal durven zeggen, dat Dr Geelkerken geen volgeling van Jezus Christus is. Pas dan op Synode, want er is een gevaar, dat ge meent God een dienst te doen. Was allemaal niet erg, als al die verschrikkelijke geboden er maar niet bij waren.

Dit is volkslogica.

En wat die geboden betreft, die afschrikkelijke geboden, ik heb — in gemeede — meer eerbied voor een gebod van den man, die Dr Geelkerken in zijn ambt heeft bevestigd, dan voor de psalmversjes en de hoeraties en de amens van een vergadering, die het werk nu zoo ongeveer overdeed; een vergadering, die wel heeft weggesmaakt de andersdenkenden, maar die niet heeft weggedaan de valsche-briefven-schrijvers en de valsche-handteekening-zetters en de rest, die zoo heel niet clericaal wou wezen.

Tenslotte — want „es ekelt” — uit de speech van Mr v. Proosdij:

Met telegrammen is over de aan Dr Geelkerken ter onderteekening voorgelegde verklaring onderhandeld, als gold het een koopwaar.

Hierna heeft de vergadering een telegram gezonden naar de synode, alsof haar „getuigenis” een koopwaar was. En is men gescheiden. En heeft men een heelen avond doorgebracht, zonder op één argument van de synode in te gaan.

En dat zijn nu de menschen die om „wetenschap” gevraagd hebben, en ook geselegrafeerd — alsof het koopwaar gold.

Waarom niet eens wetenschappelijk het dogmatisch-exegetisch rapport weerlegd? Is de dorst zoo gauw gestild?

Beschuldigingen — links en rechts.

Indersdaad.

Maar ik heb zelden zoo'n hol bedrijf beleefd.

Een wenk.

De W. v. 't Sant geeft in de „Watergraafsmeersche Kerkh.” dezen wenk aan de Redactie der Chr. Encycl.:

Tevergeefs zochten we o.a. naar de woorden „categorisch”, „bazar” en „citeeren”. Wellicht, dat ze in het Supplement een plaatsje vinden.

We zullen eens zien. Medewerkers bij de vleet voor deze onderwerpen.

Cherchez la femme.

Ook in de kwestie der Afscheiding wordt de invloed der vrouw gezocht. De F. Tollenaar schrijft in Getel. Kerkh. Maassluis etc.:

Van zelf heeft de heftige vijandschap vier dagen mevr. De Cock niet gespaard. We hebben er meen ik reeds op gewezen, dat ze in een pamflet een Xanthippe en een keukenprinses genoemd werd. Zij werd aangewezen als de oorzaak van heel de kerkelijke beweging. Zij verdroeg al deze dingen met bewonderingswaardig geduld. Evenwel kende zij haar oogenschijnlijk van moedeloosheid. Dat was zij b.v. in de dagen van 25 en 27 October 1834 toen er plotseling 12 soldaten bij haar werden ingekwartierd. Zondag 26 October werd De Cock in arrest gesteld en al zijn papieren in beslag genomen, geen der

huisgenooten mocht de kamer verlaten, een soldaat met geladen geweer liep in den gang, een ander zat in de kamer en een derde liep in den tuin voor de ramen. Toen De Cock haar opwekte den 31sten psalm te lezen, werd ze daardoor zoo gesterkt, dat zij met haar man dien psalm begon te zingen tot verbazing der soldaten. Een van hen zei later tot de dienstboden: Uw juffrouw is een vreemde vrouw, het ene oogenblik schreit ze en 't andere oogenblik zingt ze.

Voor liefhebbers der kerkgeschiedenis, vooral diegenen onder hen, die zich interesseeren voor prof. Reitsma, is het volgende van belang:

28 Nov. moest haar man voor 3 maanden naar de gevangenis, en zij bleef alleen in de pastorie, belast met inkwartiering, eerst van een luitenant en later van 'n kapitein, die zich allerlei kwaliteiten veroorloofden. Hiervan een staaltje. Prof. Reitsma is zoo vriendelijk in zijn Gesch. van de Hervorming te beweren, dat de Afscheidenen feitelijk op die inkwartiering gesteld waren, immers zij verdienden er nog een aardig duitje mee. Welnu, mevr. De Cock vertelt van die inkwartiering het volgende:

De kapitein kwam binnen en vroegde om de kamers te zien, opdat hij zeggen kon waar hij wezen wilde. Toen mevr. De Cock hem de kamer wees, waar de luitenant vertoefde had, zei hij: Daar wil ik dood niet wezen, dus veel minder levend. Hij koos de groote zaal, die echter 's winters niet bewoonbaar was, doch door een der soldaten werd die kamer rookwrig gemaakt. Dat ging allemaal gepaard met vele vloeken en toen hij er was, stookte hij zoo hard, dat de houten vloer vuur vatte. 's Avonds eischte mijnheer 4 kaarsen, enz. En ten slotte had hij nog den moed om te weigeren zijn kostgeld te betalen, totdat hij er van hoogerhand toe werd gedwongen.

Aldus prof. Reitsma en aldus de feiten.

Zoo de historische beschrijving en zoo de dragonders. Hier de Groninger professor, die de dragonders bij de Gescheidenen niet zoo erg vindt, en daar de andere Groninger professor, die tot de nazaten van de bedragonders vermanend zegt: „die gelooven haasten niet.”

Reitsma vindt dragonders blijkbaar geen haast-middel.

1) Dit stuk bleef verleden week liggen. Vandaar dat de inspelung op het toen gegeven citaat van Prof. Dr Zwaan niet meer zoo duidelijk is.

K. S.

De Synode van Assen.

Zeventiende zitting.

In de Donderdagmiddag gehouden zitting der Synode, die niet publiek was, was ingekomen het antwoord van Dr J. G. Geelkerken met een begeleidend schrijven van den kerkeraad van Amsterdam-Zuid, luidende als volgt:

Welverwaarde en eerwaarde heeren en broeders, Het doet mij diep leed, dat het resultaat van alle beschouwingen en besprekingen der afgeloopen weken niet anders is geweest dan de eisch tot onderteekening van de door Uwe vergadering opgestelde verklaring, van welken eisch ik de rechtmatigheid tot mijn spijt niet vermag in te zien.

Naar mijn gevoelen toch wordt o.a. door de wijze, waarop Uwe Synode haar opvatting aangaande de door haar genoemde Bijzonderheden van Genesis 2 en 3 in verband brengt met artikel 4 en 5 der Nederlandsche Geloofsbelijdenis, het in die artikelen beleden gezag der Heilige Schrift, waaraan „de Heilige Geest getuigenis geeft in onze harten” en waaraan ik mij dan ook zonder eenig voorbehoud onderwerp, feitelijk toegekend aan de uitspraak eener kerkelijke vergadering.

Gelijk ik reeds meermalen verklaarde, heb ik persoonlijk geen bepaalde exegetische bedoelde punten, en evenmin op zichzelf eenig geloofsbezuur tegen de onder ons bestaande, traditionele uitlegging daarvan. Trouwens m.i. kan de geloofsovername voor hem ten deze bestaande moeilijkheden, die, naar ik niet ontveinen mag, ook voor mij door een beslissing als de Uwe uit den aard der zaak niet weggenomen worden, uit de bedoelde bijzonderheden de openbaring Gods klaarlijk verstaan.

Daarbij meen ik mij overtuigd te mogen houden, dat Uw uitspraak allerminst bedoelt de ten allen tijde door onze vaders gehandhaafde vrijheid van wetenschappelijk onderzoek af te snijden, en vertrouw ik, dat Uwe Synode vóór haar uiteengaan maatregelen zal treffen voor een behandeling in vollen omvang der zich onder ons voordoende vragen inzake Gereformeerde Schriftbeschoouwing, waarmede de opvatting der in Uwe verklaring genoemde details ten nauwste samenhangt.

Dit in aanmerking nemende, ben ik bereid, uit hoofde mijner ambtelijke bediening in onze Kerken, die mij lief zijn, bij mijn

Dit zal uit de afleiding van den naam Beëlzebub spoedig blijken.

Immers, hoe onzeker ook de verklaring van dien naam moge zijn, dit is toch wel duidelijk, dat hij den Geest van de zonde teekent, als drager van wat verderf is en verderf overbrengt.

De naam Beëlzebub, ook afgewisseld met Beëlzebub (ook Beëlzebub) en „Beëlzebub” komen voor) komt als directe aanduiding van den Satan slechts enkele keeren voor in het Nieuwe Testament: Matth. 10:25; 12:24, 27; Marc. 3:22; Lukas 11:15, 18, 19. Het is merkwaardig, dat de naam in de latere Joodsche boeken en geschriften niet meer te vinden is. Hoewel hij in den tijd van Jezus verblijft op aarde algemeen bekend blijkt te zijn als een volksnaam in den echten zin van dat woord, toch schijnt hij later zijn populariteit verloren te hebben.

Om de beteekenis van den voor Satan wel niet als eenaam bedoelden woordvorm „Beëlzebub” te grijpen, moeten we even terug naar het verhaal van 2 Koningen 1. Daar wordt ons verteld, dat Ahazja, de zoon van Achab, al zeer spoedig na zijn troonsbestijging (854) een zwaar ongeluk trof: hij viel uit een tralievenster in zijn paleis te Samaria, en werd zeer ernstig gewond. In die dagen van ziekte nu gaf hij opdracht, dat men voor hem zou gaan vragen het orakel van den filistijnschen god „Baal-Zebub”. Dit orakel was te Ekron gevestigd en werd blijkbaar druk bezocht en geraadpleegd.

Dit is de eenige keer, dat in het Oude Testament de naam Baal-Zebub voorkomt.

En — al dadelijk staan we min of meer verlegen. Er zijn hier evenveel verklaringen als geleerde uitleggers.

prediking en catechetisch onderricht mij, in afwachting van den zoo spoedig mogelijken afloop dezer noodzakelijke behandeling, naar Uw uitspraak omtrent „de klaarlijklijke bedoeling van het Schriftverhaal van Genesis 2 en 3” te voegen.

Met broegetgroet,

w.g. Dr J. G. GEELKERKEN.

Amsterdam, 10 Maart 1926.

Amsterdam, 10 Maart 1926.

Geliefde Broeders in Onzen Heere Jezus Christus,

De Raad der Gereformeerde Kerk van Amsterdam-Zuid heeft Uw verzoek, zijn predikant te bewegen tot het teekenen der dooe U hem voorgelegde verklaring, met grooten ernst overwogen.

Dat hij desondanks geen vrijheid heeft kunnen vinden, aan dit verzoek te voldoen, vindt zijn grond in de volgende overwegingen:

Ofschoon de Raad tot heden nog steeds niet officieel en volledig kennis heeft gekregen van de door Uwe vergadering tot dusver in „de zaak-Dr Geelkerken” genomen besluiten, heeft hetgeen dienaangaande bij monde Uwer bijzondere commissie te zijner kennis kwam, alsook hetgeen in de dagbladen, meer speciaal in de „Standaard” van 4, 5 en 6 dezer, is gepubliceerd, hem den sterken indruk gegeven, dat het niet in overeenstemming met het tusschen de Gereformeerde Kerken geldende „Aldoord van kerkelijke gemeenschap”, en dat het veel minder als een uitvoersel of toepassing daarvan beschouwd of aanvaard mag worden; terwijl de Raad bovendien de rechtmatigheid der genomen besluiten niet kan erkennen.

De Raad stelt zich voor na ontvangst Uwer volledige en officiële kennisgeving van een en ander, hierop terug te komen.

Overigens wil hij dit schrijven niet beëindigen, zonder nog een nadrukkelijk gewezen te hebben op het hooge belang van de zaak en de dure verantwoordelijkheid, die ten deze op Uwe vergadering rust. Zijnerzijds meent hij in goeder conscientie te kunnen verklaren, inzonderheid nog in deze dagen niets achterwege te hebben gelaten, om een breuk te voorkomen. God leide U door Zijn Geest!

De Raad der Gereformeerde Kerk

van Amsterdam-Zuid:

w.g. Dr J. G. GEELKERKEN, Praeses.

H. VAN LUIN, Scriba.

Tot onderzoek van deze stukken werd een commissie benoemd, waarin zitting kregen: alle praes-adviseerende leden der Synode, de hoogleraren Dr G. Ch. Aalders, Dr H. Bouwman, Dr G. H. J. W. J. Geesink, Dr C. van Gelderen, Dr S. Greidams, Dr F. W. Groshede, Dr V. Hepp, Dr T. Hoekstra, Dr A. G. Honig, Dr H. H. Kuyper, Dr J. Ridderbos; voorts de predikanten Dr K. Dijk, als voorzitter der dogmatische commissie, Dr D. P. Koopmans, voorzitter der kerkrechtelijke commissie, Dr J. Thij, Dr W. A. van Es, Dr J. J. Miedema en de ouderlingen J. J. Beukamp, S. Brandsma, W. v. d. Brink, S. Vellinga.

Met de samenroeping dezer commissie werd belast Dr K. Dijk, terwijl als rapporteur zal optreden Dr G. Ch. Aalders.

De commissie ving onmiddellijk haar arbeid aan.

Evenals dit het geval was bij de vergaderingen der dogmatische- en kerkrechtelijke commissie, woonden de leden der Synode, die niet in de commissie zitting hadden, als toehoorders de vergadering bij.

In de Donderdagavond gehouden zitting der Synode in comité-generaal werd, nadat des middags genoemde commissie rapport had uitgebracht over het antwoord van Dr Geelkerken, besloten hem het volgende telegram te zenden:

„De Synode, kennisgenomen hebbende van uw bereidverklaring om u naar haar uitspraak te voegen, doch de restrictie daarbij gemaakt niet kunnende aanvaarden; u verzekerend, dat zij op de wettige vrijheid der wetenschap, mits gebonden aan Gods Woord, allerminst wil afdringen, en dat zij den uitbouw der belijdenis ook in het stuk van de Heilige Schrift (zonder dat echter de zaken, waarin zij thans uitspraak deed, opnieuw in geduld worden komen) hartelijk begeert te bevorderen; moet alsnog met allen ernst bij u aandringen, op de gevraagde onderteekening van de u voorgelegde verklaring, en ziet uw bereidverklaring daartoe voor morgen (Vrijdag) 11 uur des v.m. tegemoet; bij het niet ontvangen waarvan zij genoodzaakt zou zijn weigering te constateeren.

w.g. FERNHOUT.

Achttiende zitting.

Vrijdagmorgen werd de 18e openbare zitting der Synode geopend met het zingen van Psalm 107:5, waarna de praeses vooring in gebod.

Na appèl-nominaal nam Prof. Geesink het woord en richtte zich tot den praeses, dien hij in een geestige toespraak namens de Synode gelukwenschte met zijn verjaardag. Spr. wees erop, dat hij en de praeses elkaar niet vreemd zijn in liefde voor de Geref. Kerk. Hij heeft een staat van dienst achter u, aldus Spr., waarop hij met ere kunt terugzien. Zes Kerken hebt gij gediend. Thans dient gij de zevende. Gij zijt mee een der vaders van de Dolantie. Gij zijt in den goeden zin des woords een man met ruimen blik, gij hebt — naar Gispens woord — „het a en b tot een monogram gemaakt. Wij waardeeren u ook als praes van de Synode. Daarom is het een gelukkige samenloop van omstandigheden dat wij u nu kunnen gelukwenschen. Gij zijt een dergenen die getoond hebt, dat het u ernst was om Christus als Koning alleen te eeren in zijn duurgeloofte Kerk. Gij, aldus Spr., viert thans in hoog plichtgevoel nu verjaardag ver van de uwen. Spr. stelde daarom voor als „surrogaat” een telegram te zenden aan Mevr. Fernhout en voorts den praeses toe te zingen: „Dat 's Heeren zegen op u daal!”

Wat wil die naam en die god?

„Baal” beteekent heer. En „zebub” wil zeggen: vlieg, muskiet.

Nu zeggen sommigen, dat Baalzebub (d.w.z. dus — de vliegengod) zoo heet, omdat hij als zonne-god altijd heele zwermen vliegen en muskieten op menschen en beesten loslaat. Dat hij zonne-god is, is dan zijn deugd; maar dat met de zon en den zomer ook al die leelijke en lastige muskieten op u afkomen, dat is, wat men zou willen noemen: de schaduwzijde van die deugd, het droeve gevolg van zijn zomersche pracht. Deze hypothese zou op zichzelf wel aanneemelijk zijn. Ze verklaart niet alleen, waarom de naam Baal-Zebub een eertitel kon wezen (want aan een heuschen god, die er nog wel een orakel voor zieken en ellendigen op na houdt, geeft men geen scheldnaam) maar leert ons ook begrijpen, dat de naam voor den god tevens een ongunstige beteekenis kon krijgen, die later tot der Satan de gedachten beendeelde.

Anderen evenwel deelen die opvatting niet, en meenen, dat de naam den filistijnschen god gegeven was omdat hij de vliegen van de offers weg moest slaan (evenals de Grieken aan hun oppergod Zeus den titel Aponuiois gaven, omdat hij de vliegen van den Olympus afslag); het speciale recht van Baal-Zebub zou dan hebben gelegen in het goddelijk ambt van „vliegen-jager”. Inderdaad is dit bedrijf wel zoo heel onbeduidend, als het wel lijkt. Vliegen zij leelijk; wie ze wegslaat, dient de schoonheid; muskieten is het daaraan te danken, dat niet alleen Zeus de oppergod der Grieken, maar zelfs hun schoonheidsgod „Apollo” zich het privilege van vliegen-jagen van „chasse-mouche” zag toegewezen door de kinderlijke verhouding. Bovendien zijn vliegen erg lastig.

De C. J. de Synode, aan, dat hij in den kerk herinnerings-thans op heden vergadering beroering leugens, wat Thans is de Spr. wensch gadering te zoo goed zo

De K. Fe en waarde spr. zijn jaar tot mij met alle verhoud gij in mij die meer

De acti De praes Synode van of niet te h neen, waan deed spr. v de Zending Synode zou de zaken di

Na dit la aanleiding de Hoogere merking be dam. Deze van deze de die gaarne i dan beslist dezen zome dan moeten schillende : betreft, gee Op voors Zending: dien versta heden of n gen, anders tot het afde den, maar worden.

Daarop : der Synode Aasen niet samenroep dat doet; t wordt aang Besloten : stellen tot l als roepend

Het man op de Syn gewone Sy De Syno het Deputa Theologisch V. L. Ds

De Depu trijke Bel en voor de betreft, nie

Hierna u gine.

Het antw luidde als

„Uw ong gisteravon en 3 ontru door een v maakt ond Gereforme

Ruim el openbaar : gewacht et Mededeel Ingekomi Delfshaven het voorle den heer J gekomen, t

De praes generaal v rukkeliijk voorgelegd

Dit besb „De Ger maanden i

en wat : het Oost in den gezondhe weel er God optr hierom d stroomen het straf als de v geschouw bij de v het altus reinigen niet de derven?

Neen, hun gese van geze de kwad 's menscl Bakels

om zijn hij dach tempel, v zels eer xalem, n nisme”, d „een

is b een is b het

is b een is b het

is b een is b het

is b een is b het

is b een is b het

is b een is b het

is b een is b het

wachting van den
lijke behandeling,
ke bedoeling van
gen.

TELKERKEN.

10 Maart 1926.

ristus,
erdam-Zuid heeft
teekenen der door
ernst overwogen,
in vinden, aan di
e volgende over-

officieel en vol-
vergadering tot
a besluiten, heeft
ondere commissie
dagbladen, meer
r, is gepubliceerd,
overeenstemming
elende „Akkoord
inder als een uit-
vaard mag wor-
heid der genomen

volledige en offi-
tig te komen.
a, zonder nog een
rang van de zaak
op Uwe vergade-
scientie te kunnen
ets achterwege te
God leidt U door

eerde Kerk
Zuid?

KEN, Praeses.

a.

missie benoemd,
leden der Synode
rman, Dr G. H.
Greidanus, Dr F.
Dr A. G. Honig,
s de predikanten
missie, Dr D. P.
issaie, Dr J. Thij,
ouderlingen J. J.
Vellinga.

beast Dr K. Dijk,
Aalders.

d aan.
ingen der dogma-
en de leden der
n, als behoorden

Synode in comité-
commissie rapport
elkerken, besluten

uw bereidverkla-
de restrictie daar-
rkerend, dat zij
ebonden aan Gods
uithoof der be-
t (zonder dat ech-
opnieuw in geding
moet alsnog met
nderteekening van
verklaring daar-
moet; bij het niet
weigeren te con-

FERNHOUT.

nde zitting.
g der Synode ge-
a de praeses voor-

woord en richtte
toespraak namen
t. Spr. wees erop,
in liefde voor de
iter u, aldus Spr.,
rken hebt zij ge-
e een der vaderen
s woorden een man
ord — het a en b
u ook als praeses
amenloop van om-
chen. Gij zijt en
s om Christus als
Kerk, Gij, aldus
rjaardag ver van
nat" een telegram
praeses toe te zin-

il zeggen: vlieg.

(d.w.z. dus —
zonne-god altijd
op menschen
is, is dan zijn
zomer ook al
afkomen, dat is
uwzijde van die
mersche pracht-
annemelijk zijn-
nam Baal-Zebub
heusch god,
n en ellendigen
am) maar leeft
god tevens een
later tot den

g niet, en mee-
d gegeven was
s weg moest
oppergod Zee
de vliegen van
echt van Baal-
goddelijk ambt
dit bedrijf niet
kt. Vliegen zijn
choonheid; mit-
liet alleen Zee,
s hun schoon-
n vliegenjager,
door de kinder-
n erg lastig

De C. J. W. van Lummel, van Zuidland, de oudste predikant uit de Synode, sprak eveneens den praeses toe. Spr. herinnerde eraan, dat hij in den aanvang van zijn diensttijd, met den praeses in den kerkstrijd gestaan, en daaraan de aangenaamste herinneringen heeft. Is het niet opmerkelijk, aldus spr., dat gij, thans op hoogen leeftijd gekomen, nu weer staat als leider van een vergadering als deze Synode, nu we weer in een tijd van beroering leven. Toen ging het om een strijd van waarheid tegen leugen, wat door iedereen duidelijk onderzochten kon worden. Thans is de strijd veel teeder en lichter er het broederhart bij. Spr. wenschte den praeses van harte geluk en verzocht de vergadering te zingen het bekende psalmvers: „Want God de Heer zoo goed zoo mild, is 't allen tijd een zion en schild".

De K. Fernhout dankte goederd voor de nu ondervonden liefde en waardeering. Het is voor de eerste maal, na vele jaren, dat spr. zijn jaardag buiten zijn gezin viert. En nu komt Uw liefde tot mij met een waardeering, die, naar eigen meening, buiten alle verhouding is. Moge er wat meer in mijn leven zijn, van wat gij in mij ziet. Spr. hoopt, dat God allen, bovenal de Kerken, die meer zijn dan wij, met Zijn zegen moge kroonen.

De acta der vorige zitting werden vastgesteld. De praeses stelde daarna aan de orde, of het gewenscht is, de Synode van Augustus a.s., die te Assen zal worden gehouden, al of niet te houden. Zoo ja, waar dan moet worden vergaderd, zo neen, wanneer dan moet worden vergaderd? In dit verband deed spr. voorlezing van een schrijven van de Deputaten voor de Zending over beslissingen, die bezwaarlijk tot een uitgestelde Synode zouden kunnen wachten. Deputaten vragen machtiging de zaken die geen uitstel kunnen lijden, al vast af te doen.

Na dit laatste schrijven ontspan zich een korte discussie naar aanleiding van een opmerking van Prof. Dr T. Hoekstra, over de Hoogere Kweekschool voor onderwijzers te Solo, welke opmerking beantwoord werd door Dr W. Breukelaar, van Zaandam. Deze merkte o.m. op, dat de urgentie van de stichting van deze school voor de broeders in Indië vaststaat en dat zij die gaarne in 1926 zouden zien geopend. Evenwel moet de Synode dan besluiten hebben. In Indië wordt er mee gerekend, dat er in dezen zomer een Synode gehouden wordt. Is dat niet het geval, dan moeten Deputaten machtiging der Synode hebben, om verschillende zaken af te handelen. Dan is er, wat de Zending betreft, geen gevaar te duchten van uitstel der Synode.

Op voorstel van den voorzitter werd hierop besloten, aan de Zendingdeputaten de gevraagde machtiging te verleenen, met dien verstande, dat ze alleen geldt in gewichtige aangelegenheden of maatregelen, die groote financiële uitgaven meebrengen, anders dan bij volstrekte noodzaak, een besluit te nemen tot het afdoen van zaken, die nu niet afgehandeld kunnen worden, maar vóór de volgende Generale Synode moeten besluiten worden.

Daarop werd kort beraadslaagd over het voorstel tot uitstel der Synode, waarbij de eerste scriba opmerkte dat de Kerk van Assen niet vraagt om de volgende Generale Synode te mogen samenroepen; niet zal protesteeren, wanneer een andere plaats dat doet; maar ook geen bezwaar zal maken, als Assen weer wordt aangewezen.

Besloten werd daarop de Synode van Augustus 1926 uit te stellen tot het volgende jaar, terwijl Groningen werd aangewezen als roepende Kerk.

Het mandaat der Deputaten, die hadden moeten rapporteeren op de Synode van 1926, werd verlengd tot de nu uitgestelde gewone Synode van 1927.

De Synode benoemde in de vacature-Dr J. C. de Moor in het Deputaatschap voor de oefening van het verband met de Theologische School te Kampen en de Theol. Faculteit der V. U., Dr T. Ferwerda, te Amsterdam, als derden secundus.

De Deputaatschappen voor Vrouwenkiesrecht, voor de Geestelijke Belangen der Verstrooide Gereformeerden in Ned.-Indië, en voor de Liturgie, werden voor wat de plaats van Dr de Moor betreft, niet aangevuld.

Hierna werd gepauzeerd, waarna de Synode in comité-generaal ging.

Het antwoord van Dr Geelkerken op het telegram der Synode luidde als volgt:

„Uw ongecollationeerd telegram, zooals ik dat tegen 11 uur gisteravond ontving, waarin uw uitspraak omtrent Genesis 2 en 3 ontrokken wordt aan de wettige vrijheid van beoordeling door een wetenschap die zich gebonden houdt aan Gods Woord, maakt onderteekening uwer verklaring voor mij en iederen Gereformeerden geloovige te meer onmogelijk.

w.g. GEELKERKEN.

Ruin elf uur Vrijdagavond werd de zitting der Synode weder openbaar. Een groot aantal personen had tot op dit oogenblik gewacht en woonde deze zitting bij.

Mededeeling werd gedaan van enkele ingezonden stukken. Ingekomen was een brief van den heer C. A. v. d. S. van Delfshaven (Rotterdam), waarin bezwaar werd geopperd tegen het voorleggen aan Dr Geelkerken van de verklaring. Ook van den heer J. J. J. te Delfshaven (Rotterdam) was een brief ingekomen, ter bevestiging van zijn reeds gepubliceerd telegram.

De praeses bracht hierop in stemming het besluit, in comité-generaal voorbereid en dat raakt Dr Geelkerken, nadat hij uitdrukkelijk geweigerd heeft, de verklaring, hem door de Synode voorgelegd, te teekenen.

Dit besluit luidt:

„De Generale Synode besluit Dr J. G. Geelkerken voor drie maanden in zijn dienst te schorsen, wegens zijn weigering om

en wat meer zegt: gevaarlijk. De musketen van het Oosten doen meer kwaad dan onze vliegen hier in den polder. Ze kunnen uw bloed bederven, uw gezondheid ontnemen, uw leven ook. De bijbel zelf weeft er van te spreken; Jesaja ziet Jahwe, Israëls God optreden als voltrekker van het strafgericht, juist hierom dat Hij „de vlieg, die aan het einde van Egypte's stroomden in" zal fluiten, om af te komen op Juda, het strafwaardige; zoo wordt dus Egypte voorgesteld als de vlieg, die verderf brengt; God zelf wordt hier geschouwd als een „Baal-Zebub" in dezen zin, dat hij de vliegen die verderf brengen, niet afslaat van het altaar, maar ze beendrijft naar wie het verontreinigen (Jes. 7:18). En doet een doode, giftige vlieg niet de zelf van den specerij-bereider stinken en bederven? (Pred. 10:1).

Neen, op vliegen waren de Joden niet gesteld. In hun geschriften wordt er niet veel anders dan kwaad van gezegd. Onzuiver zijn ze en demonisch. Ligt niet de kwade geest als een vlieg aan de deuren van 'smenschen hart?

Bakels heeft eens enkele bladzijden volgeschreven, om zijn gevoel van walging uitdrukking te geven, als hij dacht aan het Jeruzalemsche slachthuis van den tempel, waarin het offerdier geslacht werd. Hij „dichtte" zelfs een „villiedje", waarin de priesters van Jeruzalem, niet zonder gebruik te maken van het „anachronisme", de schampere en wellustige opmerking maken, dat „een kniesoor van een Amsterdamschen theolo-

[gischen prof,

is hij, die geen bloed durft zien... een flauwerik van een modernen bijbelericus is hij, die dit alles „onethetisch" vindt, het „griezelig" vindt,

de verklaring, door de Synode van hem gevraagd, te onderteekenen en wegens zijn voortdurend verzet tegen kerkelijke vergaderingen, wier gezag hij niet erkennen wilde.

Achtereenvolgens stemden alle adviseerende leden en alle leden voor. De afgevaardigden van Noord-Holland stemden niet mee, doch verklaarden zich aan het besluit der Synode te conformeren.

„Hiermee" — aldus de praeses — „is een besluit gevallen, dat we zoozeer gehoopt hadden en van God geboden hebben, niet te moeten nemen en we zouden wel wenschen, den broeder, dien het treft, te kunnen zeggen, met hoe groot leed we het nemen en hoe gaarne, tot welken prijs we aan de noodzakelijkheid van dit besluit hadden willen ontkomen. Hij kan het weten, omdat hij weet, hoe we het uiterste deden van wat was in onze macht, om hem tot inkeer te brengen, om hem te overtuigen van dwaling en te bewegen, de geruststellende verklaring, die wij terwille der kerken en der waarheid Gods vergen moesten, af te leggen. Dat alles was evenwel vruchteloos. Dat is voor ons een smartelijke beproefing en drijft ook onze broeder in een smartelijke weg. We zien hem dien weg op gaan, met de bede in het hart, dat God deze tuchtiging moge gebruiken, om Zijn dienstknecht van zijn dwaling te doen bekeeren en hem weer, gelijk we hopen, beslist en naar den eisch van de majesteit Gods te doen buigen voor Zijn Woord. We zullen dan ook onze vergadering niet sluiten, eer we hem in den gebede God hebben opgedragen. Moge God dit tuchtmiddel zoo zegenen, dat we Hem over korten tijd danken mogen voor de vrucht, die het gedragen heeft. Want ook nu is de tuchttoefening niet een middel om neer te werpen, maar om op te richten. Ook nu zijn we ons bewust, dat we niets vermogen tegen, maar alleen voor de waarheid. Moge God dit heiligen aan het hart van onzen broeder, die door dit kerkelijk oordeel getroffen wordt."

Prof. Dr T. Hoekstra las hierop de uitspraak voor. Deze luidt: De Gen. Synode van de Geref. Kerken in Nederland, vergaderd te Assen 12 Maart 1926, constateerde dat zij op haar herhaald verzoek geweigerd hebt de u voorgelegde verklaring (door ons reeds gepubliceerd) te onderteekenen;

van oordeel dat zij door deze weigering getoond hebt een leering voor te staan, die in strijd is met het door de Geref. Kerken in art. 4 en 5 der Ned. Geloofsbelijdenis beleden gezag der H. Schrift;

nitsprekende, dat alle vermaningen der kerkelijke vergaderingen en pogingen om u tot inkeer te brengen, vruchteloos zijn gebleven, en zij voortdurend in verzet gekomen zijt tegen het wettig gezag, dat naar het Woord Gods, de Belijdenis en de Kerkorde aan de kerken en aan haar meerdere vergaderingen is geschonken;

besluit met diep leedwezen u, ingaande heden, 12 Maart, volgens art. 80 K. O. in uwe ambtelijke bediening te schorsen voor den tijd van drie maanden, teneinde u gelegenheid te geven u alsnog te beraden, tot verootmoediging te komen en uw afdwaling te belijden, waartoe de Synode u met allen aandrag opwekt en waartoe zij van den Heere bidt, dat Hij u geve alles wat ge in dezen weg behoeft.

De Synode geeft van dit besluit kennis aan Dr G., de Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid, de classis Amsterdam en de Part. Synode van Noord-Holland en aan alle Geref. Kerken in Nederland, Bentheim en Oost-Friesland, België en N. O. Indië.

Zonder hoofdlijke stemming werd dit stuk aldus vastgesteld. De praeses sprak hierop ongeveer als volgt:

We zijn nu aan het voorlopig einde van den Synode-arbeid gekomen. Voorlopig einde — want definitief zal de Synode nog haar zittingen niet kunnen sluiten. Het is te vermoeden — wat nu de gevolgen zijn van het besluit in de zaak-Geelkerken, dat er toch binnenkort een zitting der Generale Synode noodig zal zijn.

Spr. richtte zich vervolgens met een toespraak tot de hoogleraren, de overige leden van het moderamen, de Christelijke pers, de gastheeren en gastvrouwen, de kerk van Assen en allen, die aan de Synode hebben meegewerkt.

De H. W. Laman en Prof. Dr H. H. Kuyper richtten dankwoorden tot den praeses.

De praeses ging hierop voor in een aangrijpend smeekgebed, waarna de Synode te kwart na twaalf gesloten werd.

Negentiende Zitting.

Bij afwezigheid van den praeses, Dr K. Fernhout van Vreeland en den assessor, Dr H. W. Laman van Assen, heide wegens ongesteldheid, opende de te actiba, Dr G. Keizer, van Rheden-De Steeg, deze zitting. Hij deed zingen Ps. 25:10 en ging voor in gebed.

Bij het appel nominaal bleken te ontbreken Prof. v. Gelderen, Prof. Honig, Dr Laman — die evenals zijn secundus Dr Gerber ongesteld was — en de heer Baz.

Dr J. Hoek van Sijst, die als secundus van Dr K. Fernhout, den praeses, zitting nam, betuigde door opstaan instemming met de belijdenis.

Van Dr Fernhout was een brief ingekomen, luidende:

„Tot mijn groote teleurstelling ben ik door een ongesteldheid, die zich voor 't oogenblik wel niet ernstig laat aanzien, maar volstrekte rust en geneeskundige behandeling eischt, verhinderd ter Synode te komen.

Hoe droef ook de taak is, waartoe Gij thans bijeen zijt, het doet me niettemin leed niet in uw midden te kunnen zijn. Zijt verzekerd broeders, dat ik in den geest bij u ben en voor u altijd de leding en de sterkende genade des H. Geestes, die we dusver bij al onzen arbeid zoo ken- nelijk mochten ervaren. Mogen het vermaan en de bede

Oude juffrouwen zijn het!

Voor Bakels is dus het bloederige het „onethetische"; en het slachthuis met al die ingewanden is hem het toppunt der onreinheid. Maar de Joden denken er toch nog wat anders van. Volgens één van hun spreken-boeken (Pirke Aboth) is die heele bloederigheid niet zoo'n kwestie voor de reinheid of onreinheid van den tempel, als een enkele vlieg: kwam die in het slachthuis, dan was het verontreinigd! Of een vlieg ook een kwestie is! Als ze op overvleesch gaan zitten, dan is die verontreinigingsdaad aanleiding voor een verhandeling over onreine geesten, die zich ophouden op plaatsen, waar ze niet behooren te verblijven. Daarom hangt ook de eer van den tempel aan hun afwezigheid; vliegen wegzagen is dus voor een joodsch begrip heelmaal geen onnoozel bedrijf, maar heusche priesterlijke ijvering (Pirke Aboth). Weet ge wel, waaraan de Sumatrische vrouw begrepen heeft, dat Elisa een echt profet was? Wel, ze heeft opgemerkt, dat geen vlieg zich waagde op dat plekje aan de tafel, waar hij aanzat! Aldus een ander Joodsch geschrift. Vliegen zijn kwesties. Ze zijn niet met wat heilig is, niet te verbinden. Waar vliegen zijn, daar is de onreinheid; een vlieg brengt meer dan verderf: het beest infecteert, ja, nog meer: het profaneert.

Wanneer we dit alles bedenken, dan is het niet zoo vreemd meer, dat men daar in Ekron een god erop nahield, die als vliegenjager in hoogst eigen persoon optrad.

* * *

En voor ons doel behoeven we nu niet verder uit te pluizen. Indien Baal-Zebub macht heeft over de vliegen, dan kan die macht worden aangewend in goe-

der liefde, die uw daad van rechtsoefening ongetwijfeld zullen vergezellen, weerklank vinden bij onzen broeder Geelkerken en den kerkeraad van Adam-Zuid. We hebben dusvoor hard gewerkt. Nu is het meer dan ooit de tijd van vurig bidden. Verhoorde de Heere genadiglijk, en beware Hij onze kerken voor verscheuring en verbittering. Hij geve U wijsheid, kracht en teerheid om in alle dingen te handelen, zooals het den opbouw der kerken dienen en Zijn Naam verhoorliken kan."

Besloten werd op voorstel van den ten scriba een secundus-assessor te benoemen, die dan als voorzitter zal fungeren. Met 44 van de 50 stemmen wordt Dr K. Dijk als zodanig gekozen.

Ingekomen waren een groot aantal stukken:

1e. het reeds in de bladen gepubliceerde bezwaarschrift van den Kerkeraad van Amsterdam-Zuid.

2e. een telegram van K. v. d. Berg en W. M. Haakma, eveneens reeds uit de bladen bekend, namens een vergadering op den 18ten Maart in het Concertgebouw te Amsterdam.

3e. een schrijven van den Kerkeraad der Geref. Kerk te Utrecht, waarin instemming werd betuigd met het voorstel, namens de Synode aan de Kerken gericht.

4e. Van P. H. Onderling van Amsterdam-Zuid, de Fam. F. H. v. B., W. P. N. van der L., te Amsterdam, B. d. V., te 's-Gravenhage en C. d. B., te Rotterdam, waren be- zwaarschriften tegen de besluiten der Synode ingekomen.

Van B., te Rotterdam was een brief van instemming met het schrijven van den heer Punt, van Rotterdam, ingekomen.

Van Dr J. C. Rullmann en Dr P. Ch. van der Vliet, beide Geref. predikanten te Utrecht, was het volgende schrij- ven ingekomen:

Ondergeteekenden Dienaren des Woords bij de Geref. Kerk van Utrecht, ieder persoonlijk van heeler harte zich aanslu- tend bij de in onze Geref. Kerken gangbare exegese van Gen. II en III en dus de historiciteit van het Paradijsverhaal in zijn geheel en in al zijn onderdelen zonder eenig voor- behoud erkennende:

alsook de bedenkelijke uitlatingen en de onbetamelijke ge- dragingen van Dr Geelkerken te dezer zake ten strengste afkeurende.

voorts kennis genomen hebbende van de aan Dr G. voor- gestelde en voorgelegde verklaring en het daarop gevolgde schorsingsbesluit,

verheugen zich ten zeerste over de klaarlijklijke bedoe- ling der Synode om te waken voor de handhaving van het ongerept gezag der Heilige Schrift;

maar betreuren ten diepste, dat haar uitspraken ruimte laten voor de onderstelling, dat zij zich zeiven en hare uitspraken meer macht en autoriteit zou toeschrijven dan den Woorde Gods;

waarom zij er niet alle bescheidenheid, maar ook met den meesten ernst op aandringen, dat de Synode alsnog haar uit- spraken nader verklare, in dien zin, dat duidelijk blyke dat zij de belijdenis appellabel stelt aan de Heilige Schrift, en dat hare decreten en besluiten niet gelijk stelt met de waarheid Gods.

Besloten werd, dit schrijven nader te behandelen.

Van H. L. van der B. te Amsterdam-West, den Kerke- raad van de Geref. Kerk van Zeist, H. v. d. L. van Amster- dam, C. T. van Arnhem, N. te Lisse, waren brieven van instemming met de Synodebesluiten en met afkeuring van de houding van den Kerkeraad van Amsterdam-Zuid, ontvangen.

Behalve de beide eerste stukken, werden deze ingekom- men stukken voor kennisgeving aangenomen.

Prof. T. Hoekstra rapporteerde mede namens Prof. H. H. Kuyper over den laatsten brief van Dr J. P. de Gaay Fortman e.s. Dit rapport concludeert:

1e. aan de hr. Dr J. P. de Gaay Fortman e.s. te ant- woorden:

a. dat in de zaak Dr G. niet in geding is een of andere exegese van Gen. 2 en 3, maar dat het gaat om geloof of niet-geloof aan hetgeen de H. Schrift in deze hoofdstukken als zaken en feiten mededeelt;

b. dat de Synode geen uitbreiding heeft gegeven aan eenig art. der belijdenis, noch eenig art. aan de belijdenis heeft toegevoegd, maar niets anders gedaan dan de uitspra- ken der belijdenis handhaven;

c. dat de Synode in betrekking tot de andere door hen gemaakte opmerkingen verwijst naar de conclusies d.d. 10 Maart, door haar aanvaard in betrekking tot het eerste schrijven van Dr de Gaay Fortman e.s.

2e. Aan Dr J. P. de Gaay Fortman e.s. mededeeling te doen van dit rapport en van de conclusies der Synode.

Slotzitting.

Tegen negen uur werd de zitting der Synode weer openbaar. Een groot aantal belangstellenden woonde deze zitting bij.

Prof. Dr T. Hoekstra las hierop het rapport der commissie, die praeadviseerde over den brief van Dr J. C. Rullmann en Dr P. Ch. van der Vliet. De commissie stelde voor aan deze br. te antwoorden:

1e. dat in de zaak-Dr Geelkerken niet in geding is een of andere exegese van Gen. 2 en 3, maar dat het gaat om geloof of niet geloof aan hetgeen de H. Schrift in deze hoofdstukken als zaken en feiten mededeelt;

2e. dat het naar haar oordeel op een misverstand berust, dat de uitspraken dezer Synode ruimte zouden laten „voor de ver- onderstelling dat zij zichzelf en hare uitspraken meer macht en autoriteit zou toeschrijven dan den Woorde Gods";

den zin, maar ook in kwade richting. In goeden zin, als hij de vliegen verjaagt. Maar in kwaden zin, als hij zijn macht erover aanwendt om ze af te sturen op wie hij straffen wil. Iemand, die over de vliegen beschikte, was dus wel zeer te vreezen. Hij beschikte over een heerschare van verdervende mach- ten. En of men nu Baal-Zebub ziet als den god, wien de vliegen „heilig" zijn, dan wel op andere wijze hem met de vliegen in verband brengt, zóveel is nu toch wel zeker, dat men „Baal-Zebub" als een ernstig be- doelden naam kan opvatten; een naam, die aan een goeden god werd toegekend door eerlijke aanbidders¹⁾; terwijl diezelfde naam genoegzame aanraking hooft voor de later intredende verachting van den slechten geest, den duivel²⁾.

Ook in de deutsche mythologie trouwens komt soms de duivel in de gedaante van een vlieg. Men behoeft nog niet tot verwantschap, maar kan wel tot analogie besluiten tusschen filisters en Duitschers en Joden hier.

Evenwel, er is nog meer te zeggen over deze dingen. Er doen zich nog andere vragen voor.

K. S.

¹⁾ Dat „Baal-Zebub" zou beteekenen: heer van Zebub, en dat Zebub dan een plaats zou zijn in Ekron, de stad der filistijnen, is maar een losse hypothese, die bovendien wordt tegengesproken door den naam: heer, god, van Ekron.

²⁾ Men behoeft dus niet, met sommigen, te meenen, dat Beelzebub eigenlijk een opzettelijke misvorming van den oorspronkelijken naam Beelzebub is; een verandering, die dan zou bedoelen den god van Ekron verachtelijk te maken, als vliegen-baas. De naam kan eereitel zijn en toch ook later voor uitlegging in ongunstigen zin zich gereedelijk leenen.

Je, dat de Synode met deze broeders ten volle overtuigd is, dat alle uitspraken der Gen. Synode benevens de belijdenisschriften der kerken ten allen tijde appellabel zijn aan het Woord Gods;

4e, dat zij genoemde dienaars ten overvloede verwijst naar de nadere toelichting van de besluiten der Synode die vanwege de Synode binnen enkele dagen zullen gepubliceerd worden.

Van dit besluit wordt mededeeling gedaan aan de dienaars des Woords J. C. Rollmann en P. Ch. v. d. Vliet te Utrecht.

Hier toe werd met algemeene stemmen besloten.

De praeses — Dr. K. Dijk — las hierop het volgende besluit: De Generale Synode, terugkomende op haar besluit van 12 Maart j.l. om Dr. J. G. Geelkerken voor den tijd van drie maanden te schorsen in zijn dienst wegens zijn weigering om de verklaring, door de Synode van hem gevraagd, te ondertekenen en wegens zijn voortdurend verzet tegen kerkelijke vergaderingen, wier gezag hij niet erkennen wilde, omdat Dr. Geelkerken zich aan deze schorsing niet heeft onderworpen, daarmede getoond heeft in zijne afdwaling te volharden, aan de wettige besluiten der Generale Synode zich niet te willen onderwerpen en tot openbare scheurmaking is overgegaan, besluit thans volgens Art. 80 K.O. hem uit zijn ambt als Dinaar des Woords bij de Geref. Kerken af te zetten.

Mededeeling van dit besluit zal geschieden aan Dr. J. G. Geelkerken, aan de Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid, de classis Amsterdam en de Particuliere Synode van Noord-Holland en alle Geref. Kerken in Nederland, Bentheim, Oost-Friesland, België en Ned. Oost-Indië.

Over dit besluit werd hoofdelijk gestemd. Alle praeadviserende leden stemden voor. Prof. Dr. S. Greydanus onder het voorbehoud, dat hij niet was voor het argument „het verzet tegen de kerkelijke vergaderingen”. Ook alle leden stemden voor. De afgevaardigden van Noord-Holland stemden niet mee, doch conformeerden zich aan het besluit.

De praeses las hierop voor het afzettingbesluit, luidende:

De Generale Synode van de Geref. Kerken in Nederland, vergaderd te Assen 17 Maart 1926, constaterende dat zij, niettegenstaande de Generale Synode bij haar besluit van 12 Maart j.l. volgens Art. 80 K.O. voor den tijd van drie maanden geschorst had in Uwe ambtelijke bediening, U aan dit besluit niet heeft onderworpen, maar op Zondag 14 Maart j.l. tot tweemaal toe in de bediening des Woords zijt voorgegaan in de Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid;

overwegende, dat zij daarmede openlijk getoond hebt van de gelegenheid, door de Generale Synode U gegeven om U te beraden, tot verontmoediging te komen en Uwe afdwaling te bejelden, geen gebruik te willen maken, maar integendeel, trots de ernstige vermaning der Gen. Synode, in Uwe afdwaling te volharden;

van oordeel, dat zij bovendien door U niet te onderwerpen aan het schorsingsbesluit der Generale Synode tot het uiterste zijt voorgegaan in Uwe verzet tegen het wettig gezag, dat naar Gods Woord, de Belijdenis in de Kerkorde aan de Kerken in haar meerdere vergaderingen is geschonken, zoodat dit tot openbare scheurmaking in Uwe Kerk heeft geleid;

ziet zich tot haar diep leedwezen genoodzaakt, terugkomende op haar besluit van 12 Maart j.l., reeds thans volgens Art. 80 K.O. wegens Uwe afwijking van de leer onzer Kerken, Uw hardnekkig verzet tegen alle kerkelijke vermaningen en Uwe daad van openbare scheurmaking in de Kerk des Heeren U te ontsetten uit Uw ambt van Dinaar des Woords bij de Gereformeerde Kerken in Nederland.

Zonder hoofdelijke stemming werd dit besluit aangenomen. De praeses las hierop het besluit met betrekking tot den Kerkeraad van Amsterdam-Zuid, luidende:

De Generale Synode;

overwegende, dat de Kerkeraad van de Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid zijn dienaar des Woords Dr. J. G. Geelkerken inplaats van hem te vermanen, zoodat zijn plicht was, aan de billijke wenschen der meerdere kerkelijke vergaderingen toe te geven, voortdurend gestijfd heeft in zijn verzet;

overwegende, dat zelfs toen de Gen. Synode van Dr. J. G. Geelkerken de ondertekening vroeg van de door de Synode hem voorgelegde verklaring en een drietal Deputaten naar den Kerkeraad zond om dezen te verzoeken zijn invloed op Dr. Geelkerken te gebruiken, teneinde hem tot die ondertekening te bewegen, de Kerkeraad geweigerd heeft aan dit verzoek te voldoen;

overwegende, dat toen de Generale Synode in haar besluit van 12 Maart 1926 Dr. J. G. Geelkerken voor den tijd van drie maanden geschorst heeft in zijn ambtelijke bediening, de Kerkeraad hem desniettemin gehandhaafd heeft in zijn ambt en Zondag 14 Maart hem heeft laten optreden in den dienst des Woords;

overwegende, dat de ouderlingen daardoor op zeer ernstige wijze tekort zijn geschoten in hun Goddelijke roeping om toezicht te houden op den dienaar des Woords, opdat geen vreemde leeringen worden voorgesteld en de Kerkeraad in zijn geheel zich schuldig heeft gemaakt aan openbare scheurmaking;

besluit de ouderlingen en diakenen, die medegewerkt of zich geconformeerde hebben aan het besluit van den Kerkeraad van 13 Maart om Dr. Geelkerken te handhaven in zijn ambtelijke bediening, uit hun ambt als ouderling of diaken te ontsetten, terwijl aan den Kerkeraad van Amsterdam wordt opgedragen met de broeders ouderlingen uit Amsterdam-Zuid, die aan deze openbare scheurmaking niet deelnemen, ten spoedigste tot verkiezen van nieuwe ambtsdragers over te gaan, deze te bevestigen in hun ambt en aldus den Kerkeraad van Amsterdam-Zuid opnieuw te formeeren.

Mededeeling van dit besluit zal geschieden aan den Kerkeraad van Amsterdam-Zuid, aan de ouderlingen en diakenen, die tot het besluit van den Kerkeraad van 13 Maart hebben meegewerkt, aan den Kerkeraad van de Geref. Kerk van Amsterdam, aan de Classis Amsterdam, de Part. Synode van Noord-Holland en aan alle Geref. Kerken in Nederland, Bentheim en Oost-Friesland, Rijn-Pruisen en Westfalen, België, der Classis Batavia en der Classis Buenos Aires.

Van de adviseerende leden stemde Prof. Greydanus tegen. Van de leden verklaarde Dr. W. A. van Es zich aan het besluit der Synode te conformeerden, met behoud van eigen gevoelen. De overige leden stemden allen voor.

De praeses las het besluit, met de vorige beslissing voortvloeiend, luidende:

Voorts wat betreft de ouderlingen:

De Generale Synode der Geref. Kerken in Nederland, vergaderd te Assen 17 Maart 1926, constaterende, dat zij, nadat de Generale Synode 12 Maart besloten had, Dr. J. G. Geelkerken volgens Art. 80 K.O. te schorsen wegens zijn afdwaling in de leer en zijn voortdurend verzet tegen het wettig gezag der meerdere vergaderingen, medegewerkt heeft aan het besluit, door den Kerkeraad van de Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid genomen in zijn vergadering van 13 Maart j.l. om hem desniettemin staande te handhaven in zijn ambtelijke bediening;

van oordeel, dat zij daardoor Uw plicht verzaakt hebt om toezicht te nemen op de leer der dienaars des Woords, teneinde alles tot stichting der Kerk gericht moge worden en dat geen vreemde leerling worde voorgesteld en bovendien U schuldig hebt gemaakt door Uw verzet tegen het wettig besluit der Gen. Synode aan openbare scheurmaking in de Kerk des Heeren;

ziet zich tot haar diep leedwezen genoodzaakt, U volgens Art. 80 K.O. als ouderling van de Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid te ontsetten uit Uw ambt.

Voorts wat betreft de diakenen:

De Generale Synode der Geref. Kerken in Nederland, vergaderd te Assen 17 Maart 1926, constaterende dat zij U hebt geconformeerde aan het besluit van den Kerkeraad van Amsterdam-Zuid, genomen in zijn vergadering van 13 Maart 1926 om Dr. J. G. Geelkerken in zijn ambtelijke bediening te handhaven niettegenstaande de Gen. Synode hem volgens Art. 80 K.O. voor

den tijd van 3 maanden geschorst had wegens zijn afdwalingen in de leer en zijn voortdurend verzet tegen het wettig gezag der meerdere kerkelijke vergaderingen, van oordeel dat zij U daardoor schuldig heeft gemaakt aan de zonde van openbare scheurmaking in de kerk des Heeren;

ziet zich tot haar diep leedwezen genoodzaakt U volgens Art. 80 K.O. als diaken der Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid te ontsetten uit uw ambt.

De namen van de ouderlingen, aan wie dit stuk zal worden toegezonden, zijn:

K. v. d. Berg, H. Bonda, C. Breevoort, Jb. de Bruijn, M. de Bruin, D. van Commenee, P. van Dongen, H. van Dijk, A. de Froe, H. van Gesker, W. van Hartingsveld, P. Hoogewoud, R. van Houten, H. van Luin, P. G. Molenaar, A. Naafs, D. Nuolet, J. J. Pasmooij, G. Prins, W. C. Ristjouw, M. van der Starre, E. K. Talsma, W. G. A. J. ter Haar, J. Vrenhof, J. J. de Visser, B. van Waarden, J. H. de Wijn.

De namen van de diakenen, die zijn aigezet, luiden:

J. E. H. van der Born, C. J. Bas, C. van Dusseldorp, N. L. Flippe, A. Gerritse, C. de Geus, H. J. Hoogti, J. de Jong, G. Koster, D. van der Laan, J. H. van der Lichte, J. H. Haan, G. J. Nijenhuis en D. v. d. Plas.

Ook deze besluiten werden z.h.st. vastgesteld.

De praeses deelde nog mee, dat in comité-generaal zijn aangenomen de volgende besluiten, die thans in de openbare zitting worden overgebracht:

1. Indien de Kerkeraad van Amsterdam-Zuid de schorsing niet erkent en toch zich in het kerkverband wil handhaven, dan zullen de Kerkeraadsleden, die zich aan deze openbare scheurmaking schuldig maken, door de Generale Synode worden afgezet en de Kerkeraad van Amsterdam worden gemachtigd om met behulp van de getrouw gebleven ouderlingen en diakenen en het beter deel der gemeente ten spoedigste opnieuw den Kerkeraad te formeeren en dezen in hun ambt te doen bevestigen.

2. Wanneer op andere plaatsen dan te Amsterdam-Zuid de predikanten of kerkeraden zich openlijk aan de zijde van Dr. Geelkerken en den schismatischen Kerkeraad mochten stellen, moeten de Classis terstond optreden om hen te vermanen en wanneer zij desniettemin volharden, hen schismatisch verklaren en afzetten.

3. Mocht in een of andere Classis de meerderheid met Dr. Geelkerken medegaan, dan moet terstond door het trouwe deel een tegen-classis worden geformeerd.

4. Attestaties, door een schismatischen Kerkeraad afgegeven, mogen door onze kerken niet meer worden aangenomen zonder nader onderzoek.

5. De Gen. Synode benoemt een Commissie van advies, die ook volmacht ontvangt om wanneer elders dan in Amsterdam-Zuid scheuring ontstaat van advies te dienen; voor elk provinciaal ressort zal een deputaat worden aangewezen, die daarbij deze commissie ter zijde zal staan, voor zoover het zijn provinciaal ressort betreft.

6. Als leden der commissie van advies worden benoemd Prof. Dr. F. W. Grosheide, Prof. Dr. H. H. Kuyper, Ds. Schouten, Mr. Grosheide en Mr. de Wilde, terwijl voor de provinciale ressorten worden aangewezen voor: Zuid-Holland (Noord) Dr. K. Dijk; Zuid-Holland (Zuid) Ds. van Lummel; Zeeland Ds. J. H. Telkamp; Utrecht Dr. Kaajan; Gelderland Ds. Kunst; N.-Brabant en Limburg Ds. Donner; Overijssel Prof. Bouwman; Drenthe Dr. Thijs; Friesland (Noord) Ds. Klaarhamer; Friesland (Zuid) Ds. Koopmans; Groningen Ds. Miedema.

7. Er zal een open brief aan alle kerken worden gezonden om ze in te lichten en te waarschuwen voor scheurmaking; deze taak wordt opgedragen aan Ds. C. W. E. Ploos van Amstel, Prof. Dr. J. Ridderbos en Dr. J. Thijss.

De praeses sprak hierop een slotwoord.

Ik heb aan de gevallen besluiten niet veel meer toe te voegen. Ik zou dan moeten herhalen, wat de praeses Vrijdagavond gezegd heeft. En dat is niet noodig.

Ik wil dit uitspreken, dat wij met diep leedwezen tot deze besluiten zijn gekomen. We hadden het graag anders gewild en ruime stof tot danken gehad als Dr. Geelkerken het besluit had genomen, zich aan de beslissingen der Synode te onderwerpen.

En toch moesten wij deze besluiten nemen, omdat wij de beslissingen genomen hebben in de wetenschap dat het Woord Gods eischt absolute onderwerping.

Wij gedenken ook aan Dr. Geelkerken en de broeders van Amsterdam-Zuid. Het is onze bede, dat God dezen weg mag gebruiken, om hen te leiden tot verontmoediging. Als wij elkaar weer mogen ontmoeten in vrede en eensgezindheid, zal ons dat zijn tot groote vreugde en zullen wij God danken, dat de breuk hersteld is.

Wij leggen zoo de zaak in de hand des Heeren en gelooven, dat God voor Zijn Kerk zorgen zal.

Besloten werd, de acta dezer zitting vastgesteld worden door het moderamen.

Voorts stelde de praeses voor, de vergadering nog niet definitief te sluiten, maar de Synode te verdragen, omdat allerlei moeilijkheden kunnen voorkomen, die het zouden noodzakelijk maken, weer bij elkaar te komen.

Standaard zong de vergadering nog Ps. 90:9, waarna de praeses vooringing in een innig gebed en te ruim half 10 de vergadering sloot.

Het Rapport der Dogmatisch-Exegetische Commissie.

II.

IV. De klaarblijkelijke zin van het Paradijsverhaal.

De vraag is thans, of het standpunt, door Dr. G. in dezen ingenomen, in overeenstemming is te brengen met het ook door hem beleden gezag der Heilige Schrift.

Naar het oordeel Uwer Commissie is dit niet het geval, daar het — al moge de bedoeling een andere zijn — metterdaad dubieus stelt hetgeen door de Heilige Schrift duidelijk wordt geleerd.

1. Om dit aan te toonen, is het natuurlijk niet voldoende, te zeggen, dat het Schriftverhaal gewaagt van twee bijzondere Paradijsboomen en van een slang, die heeft gesproken. In zijn Memorie (bl. 2) spreekt Dr. G. van een (naar zijn meening onder ons bestaande) Schriftopvatting, die het zich gemakkelijk maakt door zich aan de letter der Schrift vast te klampen; en merkt op, dat ze wel het Ethische gevaar van vervluchtiging voorkomt, maar toch aan de Schrift geen recht doet. Wij willen voor een dergelijke opvatting alteminst het pleit voeren. Bij de uitlegging der Schrift gaat het er om, hare bedoeling vast te stellen; en deze valt volstrekt niet altijd samen met den letterlijken zin der woorden. Zoo werkt de profetie keer op keer met symbolen en beelden, en is over het algemeen het gebruik van figuurlijke taal in de H. Schrift zeer verbreid.

Hiermede is echter natuurlijk niet gezegd, dat we maar willekeurig zouden mogen aannemen, dat woorden of uitdrukkingen der Schrift figuurlijk zijn bedoeld. Het springt in het oog, dat men vooral van de heilige geschiedenis op deze wijze zou kunnen maken wat men wilde, en het is dan ook bekend, dat dit meermalen is geschied.

Zal men aan figuurlijke taal mogen denken, dan moet daarvoor een geldige grond zijn bij te brengen. En in geen geval zal het geoorloofd zijn, wanneer het in strijd zou komen met de blijkbare bedoeling van het Schriftverhaal.

Wij kunnen hier met instemming aanhalen wat Dr. G. uitsprekt in zijn Memorie (bl. 11):

„naar mijn gevoelen moet de Schrift *zelve* het criterium zijn, dat besluit (beslist?), hoe een verhaal, dat zij geeft, naar geheel en onderdelen is op te vatten”; en terecht noemt hij dan verder als een der hierbij beslissing gevende vragen deze: „of het uit den aard en den inhoud van het verhaal zelf voortvloeit”. Nu kan het aan geen twijfel onderhevig zijn, of de Schrift

sprekt in Gen. 2 en 3 van een hof in den eigenlijken zin des woords, gelegen op een bepaalde plaats op de aarde; en het verblijde ons, uit Dr. G.'s mondelinge toelichting te vernemen, dat dit ook zijn meening is. Het Schriftverhaal noemt echter naast de andere boomen „den boom des levens in het midden van den hof, en den boom der kennis des goeds en des kwaads”, Gen. 2:9; vgl. vers 16, 17. Maar dan is het, naar den boven genoemden regel, ook niet tegen te spreken, dat de „boom des levens” en de „boom der kennis des goeds en des kwaads” (hoezeer ze in karakter ook van de andere boomen onderscheiden mogen zijn geweest) toch, evengoed als deze, boomen in den eigenlijken zin des woords en dus zintuiglijk waarneembaar moeten zijn geweest.

Deze conclusie wordt door Dr. G., gelijk uit het bovenstaande bleek, niet aanvaard; en in de mondelinge toelichting noemde hij dit zelfs scholastiek. Dit herinnert aanstonds aan hetgeen hij in zijn Memorie (bl. 2) opmerkt aangaande de door hem bestreden Schriftopvatting, dat zij, „na vrijwel iedere mededeeling der Schrift letterlijk” te hebben genomen, daartuit vervolgens op zuiver rationalistische wijze scholastisch deduceert”. (Vgl. ook Oude Vragen bl. 10.)

Hoewel ook wij het nu allerniinst willen opnemen voor het aanwenden van rationalistische en scholastische methodes in de Schriftverklaring, moeten we toch opmerken, dat indien Dr. G. onder deze door hem bestreden methode ook verstaat het trekken van een conclusie als boven werd gemaakt, we ons met zijn exegetische methode alteminst kunnen vereenigen. Veleer zijn we van oordeel, dat men door dit als scholastisch te verwerpen, de deur opent voor allerlei willekeurige „uitlegging” der Schrift, die zich aan de door het verband gestelde eischen naar gelieven zou kunnen onttrekken. De Heilige Schrift zou dan niet meer naar onze belijdenis een duidelijk boek zijn, maar een zeer duister boek worden; en allerlei subjectieve indrukken en invallen zouden vrij spel verkrijgen. Iets wat natuurlijk ook Dr. G.'s bedoeling niet is, maar hier door ons toch moet worden genomen als het logisch gevolg van de methode, door hem in dit bepaalde geval aangewend.

2. Kan het dus aan geen gegronnen twijfel onderhevig zijn, wat in dezen de bedoeling der Schrift is, dan is ook niet te aanvaarden de stelling van Dr. G., dat het hier enkel gaat over een kwestie van exegese of opvatting. Er zijn in den loop der eeuwen reeds heel wat „opvattingen” of „verklaringen” van bepaalde Schriftgedeelten gegeven, die feitelijk neerkwamen op een weg-exegese van de Schrift; en Dr. G. zal met ons van meening zijn, dat geen vrijheid van exegese hiertoe ooit recht kan geven. Formeel moge men dan nog van een andere „opvatting” kunnen spreken, materieel komt het toch op niets anders neer dan op een aanstaan van den Schriftinhoud zelf. Zoo nu moet ook in dit geval naar het oordeel Uwer Commissie worden gered, dat Dr. G.'s onzeker stellen van de zintuiglijke waarneembaarheid van de bedoelde bijzonderheden der Paradijs-geschiedenis metterdaad is — al nemen we gaarne aan, dat het door hem niet zoo is bedoeld — een disputabel stellen van wat de Schrift ons in dezen duidelijk leert, en als zoodanig in strijd komt met wat in art. 4 en 5 der Ned. Geloofsbelijdenis aangaande het gezag der Heilige Schrift wordt beleden. Daarom moet ook worden geoordeeld, dat Dr. G. ten onrechte weigert, de boven door ons aangegeven opvatting „als de eenig mogelijke en uitsluitend ware” te erkennen (zie boven, II sub 3).

3. Is dit de hoofzaak, er is toch verder nog op te wijzen, dat ook in ander opzicht de meening van Dr. G.: „onze belijdenisschriften zeggen omtrent deze gangbare exegese niets”. („Op weg naar de Synode” bl. 44) niet juist kan worden geacht. Al worden deze dingen in onze belijdenisschriften niet opzettelijk ter sprake gebracht, toch ontbreken de uitdrukkingen niet, waaruit blijkt, in welken zin het Paradijsverhaal met zijn bijzonderheden door de belijdenisschriften wordt verstaan. We wijzen daartoe op de volgende uitdrukkingen: Ned. Gel. Bel. art. 14: „gebed des levens”; en: „geschapen uit het stof der aarde”; art. 17: „bevende vloed”; art. 23: „welke al bevende zich met vijgebladeren bedekken wilde”; Heid. Catechismus, antw. 7: „onze eerste voorouders Adam en Eva in het Paradijs”; en antw. 19: „hetwelk God Zelf eerst in het Paradijs heeft geopend”.

4. Voorts kan allerniinst worden gezegd, dat het slechts een zeer geringe zaak is, indien iemand aangaande deze dingen een meening koestert, die niet met de Schrift in overeenstemming is.

Het geldt hier een hoofdstuk der Heilige Schrift van geheel eenige betekenis. In een geschiedenis van zoo ontzaglijk gewicht als de hier beschrevene is van tevoren waarschijnlijk, dat ook de bijzonderheden een groot belang zullen hebben.

Zoo is het dan ook in dogmatisch opzicht zeker niet zonder betekenis, dat de vermelding naar luid van het Schriftverhaal tot den mensch kwam van buiten af, door middel van een dier en op zintuiglijk waarneembare wijze. Ook hangt met de zintuiglijke waarneembaarheid van den boom der kennis des goeds en des kwaads en van zijn vrucht samen het geringe van den eisch van het proefgebed, dat door den mensch zoo gemakkelijk geboden had kunnen worden en dus het diepschuldig karakter van „mensen overtrof”.

5. Voorts is de zaak ook van te meer belang om de consequenties, die eruit zouden voortvloeien.

Wel bleek ons, dat Dr. G. een aardich Paradijs in den eigenlijken zin des woords met ons aanvaardt. Indien echter de meening zou worden toegelaten, dat genoemde bijzonderheden mischien niet zintuiglijk waarneembaar zijn geweest, dan zullen anderen aanstonds — en niet zonder grond — de conclusie trekken, dat we dan ook van heel het Paradijs niets met zekerheid kunnen zeggen.

Eveneens is ons gebleken, dat Dr. G. een proefgebed in den eigenlijken zin des woords aanvaardt. Maar op de vraag, wat dit dan inhoudt, kan hij feitelijk geen antwoord geven. Bij de mondelinge toelichting verwees hij — en natuurlijk terecht — naar Gen. 2:16 en 17; maar zoolang we geen eelc antwoord hebben aangaande de vraag wat onder dien „boom der kennis des goeds en des kwaads” is te verstaan, weten we ook niet, wat met de vrucht daarvan is bedoeld, en dus evenmin, wat de

1) Vergelijk ook de Walcherse artikelen V: „en gelijk hun hoofd (n.l. van de diavelen) Adam in het Paradijs door zijn arglistigheid verleid heeft, misbruikende de natuurlijke slang als een werktuig, enz.”

Hierbij zij ten overvloede nog opgemerkt, dat ook in de Gereformeerde confessie buiten ons vaderland duidelijk blijkt, dat de Geref. kerken soortgelijke bijzonderheden in het Paradijsverhaal als de hier besprokene steeds in eigenlijken, letterlijken zin hebben opgevat.

Conf. Helv. Post., VII: quod Deus collocavit eum in paradysum, subiecitque ei omnia (Gen. 2).

Groot Westminter Catech. antw. 17: „hominem creavit, marem quidem foeminamque; viri corpus e terrae pulvere, foeminae autem e costa viri fabricavit; imbutque animabus viventibus, rationalibus, ac immortalibus.”

Groot Westm. Catech. antw. 21: Primi nostri parentes, libertati voluntatis suae permissi, Satanae tentatione inducti, mandatum Dei transgressi sunt e fructu vetito comedendo, coque factis, statu innocentiae, in quo creati fuerant, exciderunt.

Westminter Conf. Cap. VI, 1: Primi parentes Satanae subtilitate ac tentatione seducti, fructus vetiti esu peccaverunt.

Conf. Scotica, II: „... vir a muliere, mulier a serpente decepta; vir mulieris voci obtemperans, uterque contumacia inita adversus Dei maiestatem, qui aperte antea mortem illi comminatus fuerat, si de arbore vetiti gustassent.”

Westminter Conf. Cap. VII, 2: Primum foedus cum hominibus initum erat, foedus operum, quo vita Adam promissa erat, eiusque in eo posteris, ab conditione obedientiae perfectae ac personalis. Vgl. Helv. Form. Consensus, VII—X (Canones).

Helv. Form. Consensus, Canon VIII: Id ipsum enim non arbor duntaxat vitae Adamo praefiguravit.

zijn is van

moet eten.

Het bovenstaande geheel het verstaan verliezen, deze geschiede belienkelijke gemeente.

Daarenboven quentes dierge want het is n vattingen hulk met met hetz voordragen. I uit Gen. 2 en willekeur in menschen-uitl waarom iemand niet zou volgheden” oplev vrijheid wor

V. Nader.

Natuurlijk te zien, in h meiten in sta te doen.

1. Een belijji noemt de

Nu wensch

Alleen mag

niet als band

Onder de b

door ons niet

waarde, maar

staan, ook va

brekkig. Daan

wetenschap d

bliven streve

van de door

die van belan

Daarom mag

den gesteld, w

gangbare mee

te toetsen en

node te werke

Gods voorzie

dienstbaar te

meer worde

Anders dan

kan ook deze

label blijft a

bind aan het

In zekeren

theoloog als

al breedvoer

missie hierop

Maar verde

de vrijheid va

bepaalde exeg

uitdrukkelij

hierin gebou

het indienen

punt heeft in

En voorts

gebonden aan

de regel der

Of schoon

van deze alg

iets te vragen

van azien, v

maar veelme

het Paradijs

met Schrift

kwestie heb

gezegd.

2. Voorts

waarvoor Ge

noele opvat

deze, dat me

moet groeps

opvatting”, v

mate zouden

Nu wensch

voor de wa

klaring der

moelijkheden

open blijven

te lossen. In

om met het

der meer tev